

Tako sim bil malo po malim Rim na vse kraje ogledal. Poslednjič sim hotel tudi še saj slovečejši spominke okrog mesta viditi, in sim šel naprej po Ostienski cesti (Via Ostiensis) cerkev sv. Pavla ogledat. Tù pridem, še v mestnim ozidji, k drugimu precej velicimu griču, ki mu Čepinjski grič (Monte testaccio) pravijo. Ta grič ni nič družiga ko silno velik kup razbitih opék in drugih čepinj ubite lončene posode. V griču je okrog in okrog vse polno vinskih hramov, ki so poleti prav hladni.

Malo naprej stoji poleg ceste sred mestniga zida Cestjev spominek (Cajus Cestius) ali grob, krasna, 165 rimskih pedí visoka piramida, ki je od zunaj vsa iz lepiga rezaniga kamna. Od te piramide do cerkve sv. Pavla je še skoraj pol ure. Sred poti stoji na levi pri cesti majhna kapelica, ki jo „Domine quo vadis“ imenujejo, zato ker je sv. Peter Kristusa, ki ga je bil, kakor pravijo, tù srečal, tako prašal. — Svetiga Pavla cerkev, ki je bila ponoči med 13. in 14. mal. serpana 1823 pogorela, še ni dodelana, pa si močno in čversto prizadevajo, jo kmalo ali saj do svetiga leta 1850 dodelati. Silno velika in lepa je, — le škoda, de v samotnim, zlo nezdravim kraji stoji, in de jo o povodnjih Tibera doseže.

Potem sim se podal k Scipionovim grobam med Apjevo in Latinsko cesto (Via Appia — Via Latina extra Portam Capenam); pa nisim družiga vidil, ko neke sežnje dolgo jamo. Kar je nekda v jami ali v grobih bilo, so vse raznesli. — Tù blizo sim ogledal tudi cerkev sv. Sebastiana, pri kateri so sloveče grobnice (katakombe), v katerih je, kakor pravijo, čez 100.000 mučencov pokopanih. Ko sim v njih krog hodil, se mi je zdelo, kakor de bi bil v Idriškem rudniku, le jame so nižji in ožji. Kaj so te katakombe v začetku bile, mende nihče ne vé; narberže so jame, ki so jih v silno starih časih malo po malim naredili, ki so tisto rudečkasto — semtertje pa tudi černo — zemljo kopali, ki ji „pocolana“ pravijo, in ki se posebno pri zidanji v vodi rabi. Menih, ki mi jih je kazal, mi je terdil, de so čez 5 laških milj dolge.

Od tod sim šel naprej po stari Apjevi cesti do groba Cecilie Metele, ki je, desiravno nekoliko poškodovan, vendar še eden nar lepših starih spominkov. Ko grad stoji na veršiču poleg ceste krasna okrogla mervtaška zidanca z napisom: „Cæcilia. Q. Cretici. F. Metellæ. Crassi“. — To je res spominek, de je kaj. Koliko že sam ta napis opomni in pové!

Slovanski popotnik.

Spisuje Fr. Cegnar.

* V Ljubljani je na svetlo prišla iz spisál Jaisa poslovenjena povest: *Tine in Jerica*, namenjena za kmečke ljudi. Velja 15 kr.

* V Celovcu je ravno izdana nova knjižica pod naslovom: „Lepo darilo za pridne šolarčke“, ki obseže, kakor „Bčela“ pravi, štiri prav prijetne pripovedi za poduk in kratek čas, namreč: Bratec in sestra, car Veliki Peter, tesar v Zardamu, David in Goliat, in Jaroslav.

* Slovanstvo šteje zdaj 22,340.000 katolčanov, 54,011.000 pravoslavni Gerkov, 1,531.000 protestantov, in okoli 800.000 muhamedanov.

* Na Serbskem je malo hudodelcev. V glavni ječi Topčideru je 160 oseb zapetih, in tako pride na 65.000 prebivavcev eden zločin.

* Naj večí Slovan, kar zadene telesno postavo, je bil brez dvombe Poljak Peter Tichan, ki je v letu 1825 še le 29 let star, umerl. Meril je 8 čevljev in 7 palcev, tedaj je bil skoraj poldrugi seženj velik.

* 22. augusta so se zbrali v Zagrebu deležniki

narodniga gledišča, za kterega se je do zdaj 55.400 gold. nabralo. Društvo se je za vstanovljeno izreklo in bo postave, ko bodo zdeljane, visoki banski vladi v poterjenje predložilo. Nekteri udi so bili naprošeni v Zagrebu še delnice nabirati; v drugih mestih so se pa v ravno ti namen podružnice osnovali. Pričakovati je tedaj, da se bode 100.000 gold. za to narodno napravo nabralo.

* Pri g. Zupanu v Zagrebu se tiskajo nektore nove izdanja starih dobrovniških pisateljev, kakor: „Sofokleova Elektra“; tragedia v hervaški jezik prestavljena po Dominiku Zlatariču. „Ljubomir“, povest Torquata Tassa, prestávil Dominik Zlatarič. „Različne pesmi“ (izvirne) Dominika Zlatariča. Potem „Hekuba“, tragedia v 5 djanjih, v hervaški jezik prestavljena po Vetrancoviču Čavčiču Dubravčanu.

Novičar iz slovanskih krajev.

Iz Radgone 29. aug. Te dni sim bil pri šolski preskušnji v fari s. Petra zvon Radgone. Lepo pridno sta se mogla častita gospoda kateheta J. H. in F. R. skozi leto z otroci v domačim jeziku pečati, ker otroci so tako čversto in gladko odgovarjali, da je bilo veselje slišati. Žalibog le, da se slovenšina samo pri kersanskim nauku rabi in enmalo v pisanji, akoravno je število otrok prek 360, med kterimi je čez 320 slovenskih. Bog daj bolje! Kar vinograde dotiče, bode branje in vino, ako Bog da, večidel dobro, semtertje pa tudi slabo, posebno kde je toča poškodila. Plesnina grojzda se tudi na nekterih krajih kaže, vendar se nadjamo, da se ne bo preveč razširila in veseliga upanja nogradnikov vničila. Kerčmarji ogerskiga vina kupujejo; zato domače zaozstaja, vendar se sliši, da to dolgo terpelo ne bo, ker našim ljudem ne godi dobro. Družiga sadja je čisto malo, zvon sliv na nekterih krajih. Franc Jančar.

Na Pahorji na Stajarskem. L. Prav žal nam je, da z odhodom častitega gosp. dopisnika Xp. iz Celja je vtihiilo tako hasno in potrebno razglasovanje sodniških preiskav in razsodb v zadevi hudodelstev. Kaznovanje hudodelcev naj bi druge svarilo in strašilo, da bi hudo ne delali; kako jih pa bo strašilo, ako nič o tem ne zvejo? Dobro bi tedaj bilo, da bi se saj obsodbe hudodelnikov prav po domače z vsimi okoljšinami v domačem jeziku obče razglasovale. V Dunajskih časnikih se berejo mnogokrat sodniške obravnave in sodbe popisane, kar gotovo ni brez občjega prida; pri nas sedaj ni duha ne sluha o tem. Vém, da vradniki nimajo dolžnosti se s tem pečati, pa želeti bi vendar bilo, da, kakor drugod, bi se tudi pri nas priložnost dala, da bi se saj važniši obravnave očitno naznanovale. Rado in gotovo s pridom bi se take reči brale v domačem jeziku po domače povedane, ker ni res, da slovensko ljudstvo nič ne bere in da mu ni za svoj jezik nič mar, čeravno nekteri naših županov naš častitljivi jezik zatajujejo, kot nekda sv. Peter Kristusa, in nemčarijo, da vse prek letí. Da resnico govorim, vam podam tù prepis nekega tacega pisma, ki se takole glasí: An N. N. von L. Nr. 25 — Den ist Abgebrend Das Haus und Ale Uiberg Gebeid mit Ale Ein Richtung Uiktual und Mobilar Formeg Den — 851 im Ist Von Gemeinde Amt Bebiligt und Passirt Die Netige Bamholtz zu Biten und Samle“. — Niso to prave marine mervjelice? Več o takim spakovanji govoriti, bi bilo vodo v Dravo nositi.

Od sv. Bolfenka med Višom in Ternovci 25. aug. Letošne letine se ljudje tudi pri nas veselijo, ker je na polji vse čerstvo in zdravo. O gnjilobi grojzda še nikdo ne toži. Vinorejci bodo skoro mogli štiri leta suhe sode za pripravo nabijati in zamakati. Terta obi-

len pridelk obeta in po naših terdih nogradih že mehko grojzdje nahajamo.

Gospod dr. Muršec so pretečeni teden svoje domorodce obiskali in v prvi besedi sadjorejo priporočili, ktere so se ravno že nekteri pridno prijeli. Veliko jih pa še na starem kopitu čepi, kteri se izgovarjajo, da jim nerase. Ničudo! ker prav nesadijo, podučiti se pa ne dajo.

Poslednjič me mika še miloserčne sosede pohvaliti, kteri se čez štiri mesce niso naveličali, revnemu dekletu, ktero se v postelji ganiti nemore, s hrano in vso postrežbo pomagati. Jerca Macun, 19 let stara, ubogih staršev hči, je 5. majnika v votlem bregu za stezo kamnje kopala, zemlja se vruši in hipoma je bila čevelj čez glavo pod zemljo, — pomoči pa hitro ni. Čez nekoliko časa jo vender živo izkopljejo, ako ravno je vse reklo: Bog daj duši dobro, truplo bo v kratkem na pokop. Desno nogo revi zasip tako polomi, da ji zdravnik v spodnem pregibu več kosti izvzame. Skerbni zdravnik g. Lovre Tancer si veliko prizadeva, in vidi se, da bo deklico skoro na nogo spravil; le to nas teži, ker blagemu možu ne bomo mogli po zaslužbi naplačati. Na njem vidimo, da ni le za gotov denar zdravnik, ampak da v svojih opravilih po kerščanski ljubezni ravna, za ktero mu gre preserčna hvala in zahvala!

Juri Gomilšak, srenjski svetovavec.

Iz Ljubljane. „Koledarček za leto 1853“ dostopnožen in z dvema podobama ozaljšan, se že natiskuje in bo še ti mesec gotov. — Ravno je prejela kmetijska družba rokopis perviga dela novih kmetijskih bukev gosp. fajmoštra Janeza Zalokar-ja, ki se bojo imenovali: „Umno kmetovanje in gospodarstvo, — to je, dobri sveti v nar potrebnih kmetijskih rečeh z oziram na terdne naravne postavbe, de se kar nar boljši in nar veči pridelki in prihodki od kmetije dosežejo, v prid posestnikom in domovini“. 1. del obseže: „obdelovanje zemlje in pridelovanje koristnih rastlin“. Iz maliga, kar smo dosihmal mogli rokopis pregledati, zamoremo že reči, da je delo kaj izverstno in tako prijetno po domače pisano, da zamorejo Slovenci se že naprej veseliti teh sila potrebnih prelepih bukev. Slavni gosp. pisatelj je leté kaj primerne besede Horacia na čelo teh bukev postavil: „Blagor mu, ki delječ od mestnih homatij očetovo polje s svojimi voliči obdeluje“. — Važniši reči poslednje seje mestniga zbora pretekli četertek so bile: Po odhodu penzioniraniga gosp. magistratniga svetovavca Köstel-na spraznjeno mesto se ima vposled naukaza vis. c. k. deželniga poglavarstva berž izpisati, da se drugi magistratni svetovavec postavi v službo; — na povabilo društva Teržaskiga za napravo vojne barke, ki se ima slavnemu maršalu Radeckimu na čast imenovati, je po izgledu družih mest sklenul mestni odbor podariti 500 fl.; — vis. c. k. deželno poglavarstvo naznani, da se bo realna šola s 3 razredi prihodnje šolsko leto začela, in da se v ta namen že pripravljajo potrebne sôbe za realne učilnice iz poprejšnjih bogoslovskih sôb; sôbe za gosp. bogoslovce pa se pripravljajo v seminišču (alumnatu); — zastran ljudskih šol v fari St. Jakoba in Franciskanov je ostal odbor pri svojim prejšnjim mnenji; — gosp. Souvanu je bila lovska pravica na Ljubljanskim mahu proti temu na 3 leta podaljšana, da plača vsako leto 50 fl. več; — za zdravila za mestne uboge in mestno ubožnišnico od 5 kvatrov položena apotekarska rajtinga je bila pretresena, in po tem sklenjeno, naj se znesek z 2246 fl. 30¹/₄ kr. apotekarjem iz mestne kase plača; — odgovor vis. c. k. ministerstva notranjih oprav na prošnjo mestniga odbora „naj bi se ob ognji,

kakor dosihmal, tudi prihodnjič na gradu s topovi (kanoni) znamenje dajalo“, je bil predbran, po kterim prošnja ni uslišana.

Novičar iz mnogih krajev.

Dunajski cesarski časnik ponavlja opomin zastran preklicanih starih krajcarjev, polkrajcarjev in vinarjev od leta 1816 in novejših dvakrajcarjev od leta 1848, ki pridejo konec tega leta ob denarno veljavnost in se bojo potem le po cenikotlovine spečati mogli. Naj se tedaj — govori omenjeni opomin — vsak do tistiga časa znebí tega preklicaniga drobiža, kteriga pri kakošnim plačilu vse cesarske kase noter do dvéh forintov ali goldinarjev jemlejo, — kdor ga ima pa več, naj ga pri cesarskih deželnih velkih kasah ali denarnih vradijah (Münzamt) še ob pravim času zmenja. — Po cesarskim ukazu je vis. ministerstvo kupčijstva za poravnanje struge, kjer Tisa teče 20.000 fl., za Donavo 50.000 fl., kjer pa reka Maroš teče, 20.000 fl. dovolilo. — Po ministerskim naukazu bo ob živinski kugi, če je treba kakošno živinče pobiti, posestnik le v dvéh primerlejih povračilo za pobito živino prejel, namreč: če se ob začetku kuge, da se po notrajni preiskavi bolezin spozná, kakošno živinče na povelje za to postavljeniga zdravnika zakolje ali pobije, — in drugič, če cesarski komisar na podlagi zdravnikoviga spričala ukaže, naj se živinče pobije, da se tako zabrani razširjenje kuge ali ji popolnoma konec stori. — Magistrat Dunajski je, tarifo mesa ponižati, nasvetoval višji vladi, da naj pripuští, da vsak, kdor živino redí, jo tudi v mestu klati smé. Kdor le kolčikaj vé, da živinorejic se ne bo lahko z mesarstvom vkvarjal, se mora čuditi takimu nasvetu! — V gojzdih Galicie dela neka še prav nepoznana ôsa na borovcih (Kieferblattwespe, tenthredo pini) strašno škodo. — Ceste po Ogerskim in Erdeljskim popraviti, je dovolilo vis. ministerstvo 95.000 fl. — Iz Černegore pridejo nek poslanci k našimu cesarju: da naj bi tudi on, kakor Ruski car, Černogoro za samostojno deželo spoznal. — V Hollandii so nek 2 stekla človeka ozdravili, da so jima žeplenokisluga kinína in veliko opiuma dali. — Kruse, doktor zdravilstva, je našel prosto mašino, po kteri telegraf prinešene naznanila tudi sam natiskuje, da jih ne bo treba, kakor dosihmal, pisati; o eni minuti natisne 28 pismenk. — Še nikdar ni bila v Varšavi kolera tako huda ko letos; v več hišah so pomerli vsi ljudje. — V Rimu jaderno delajo terdnjavo na Angeljskim gradu. — Po vsih nogradih Španjskiga razsaja grojzdna plesnoba tako hudo, da letos ne bo Malaga ne Kseresa. — Napoleon se bo nek 15. t. m. na pot podal na južno stran Francoskiga in bo potoval do 16. oktobra. — Pruska vlada se noče vdati zedinjeni nemški družbi zastran cola.

Dostavek

k slovenskim besedam v listih 61, 62.

Iz Terviža poleg Pazna v Istrii. Pri nas: mesecnica namest mesenica; pilotína namest piljenica; glavina namest istina; uboščina pomeni pri nas revšino (Armuth); početak namest načetak; načetak je navadno le, na pr. kruh, sodec itd. načeti; jediščina pomeni pri nas, če sta, na pr., mož ali žena brez otrok na domu: da sam jedin ne more povsod vsega opraviti; skupčina namest stična; užitak namest spolovina. Podobnik, fajmošter.